

عضویت در سازمان‌های جهانی

نوظهوری با اهرم جهانی شدن

و نزدیکی ایشان به رئیس‌جمهور، توصیه کرد: "باید لیستی از ظالمان زمان تهیه کرد و آنها را در هیأت‌های عزاداری و مراسم دینی لعن کرد." وی همچنین گفت: اواما بدترین تهمت‌ها را به ایران می‌زند، ولی ما به جای این که نام او را لعن کنیم، از او با القاب آقا سخن می‌رانیم، بلکه باید گفت تو ملعون هستی.

از دیگر مسائلی که در ادامه وقایع اخیر قابل طرح است، شروع دور تازه مناظره‌های تلویزیونی است که با حضور منتقدان و طرفداران دولت از شبکه ۳ سیما پخش می‌شود. مناظره‌ها که هر چند در جای خود با انتقادات فراوانی از سوی بسیاری از کارشناسان مواجه است، اما از بسیاری جهات دیگر به عنوان ظرفیتی جدید برای نقد و بررسی وضع موجود تلقی می‌شود. عزت‌الله ضرغامی، رئیس سازمان صدا و سیما، با تشکر از اظهارنظرها و پیشنهادات صاحب‌نظران و دلسوزان آگاه در مورد برنامه‌های مناظره در رسانه ملی گفت: افراد و مسئولان باید همواره خود را در معرض نقد قرار داده و پاسخگویی مردم باشند و بدانند که نظام کشور اندرونی و بیرونی ندارد.

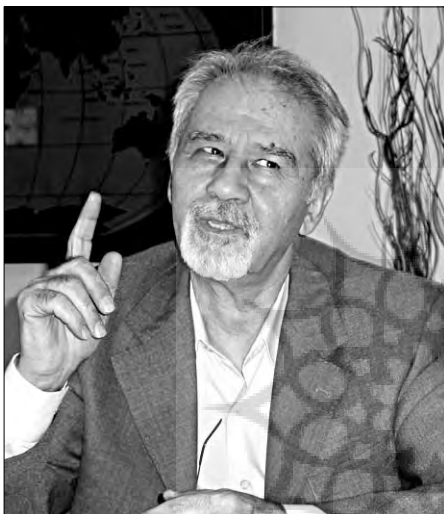
رئیس قوه قضاییه در دیدار با نمایندگان فراکسیون اقلیت مجلس شورای اسلامی با تأکید بر این که در تمامی کشورها و جوامع، آرای قضات دادگستری فصل‌الخطاب خصوصیات و مرافعات است، اظهار داشت: قاضی دادگستری در عین داشتن گرایش سیاسی از هرگونه دخالت سیاست در قضاوت و حکم خویش باید اجتناب کند و قوه قضاییه مستقل باید خواست همه اقشار جامعه خصوصاً نمایندگان مجلس شورای اسلامی با هر نوع گرایش سیاسی باشد. آیت‌الله لاریجانی با اشاره به این که چنانچه فضای سیاسی جامعه آلوده به ناهنجاری‌ها و برخی ساختارشکنی‌ها شود، قوه قضاییه نمی‌تواند کار رسیدگی به پرونده‌ها را در فضای مناسب انجام دهد، تأکید کرد: اگر حاکمیت قانون و رسیدگی بی‌طرفانه بر پرونده‌های قضایی تضعیف شود، هرج‌ومرج و تندروی‌ها حاکم می‌شود و این از خواسته‌های دیرین دشمنان نظام اسلامی است که نمی‌خواهند کشور در آسایش و آرامش باشد. رئیس قوه قضاییه همچنین بیان کرد: متأسفانه بسیاری از حوادث و رویدادهای بعد از انتخابات ناشی از بی‌تدبیری و سکوت برخی و شیطنت اطرافیان بود و چنانچه در هر مورد موضع‌گیری عاقلانه و باتدبیری صورت می‌گرفت، شاید بسیاری از این حوادث که موجب خشنودی دشمنان زخم‌خورده نظام اسلامی شد، اتفاق نمی‌افتاد. رئیس قوه قضاییه همچنین اظهار داشت: "ادعای تقلب در انتخابات، دروغ بزرگی بود که منشاء خسارات بسیار شد و متأسفانه نحوه پیگیری این ادعا از طرف مدعیان، خود بزرگترین قانون‌شکنی بود."

بررسی حوادث اخیر توسط ماهنامه «اقتصاد ایران» همچنان ادامه دارد. ■

مصاحبه ماهنامه «اقتصاد ایران» با دکتر محمدمهدی بهکیش، دانشیار دانشگاه علامه و رئیس اتاق بازرگانی ایران و ایتالیا

در راستای جبران خسارت‌های ناشی از دوران حمایت‌گرایی و همچنین سرعت بخشیدن به رشد اقتصادی خود، علاوه بر تلاش جهت دستیابی به بازارهای دیگر، امکان دسترسی به بازارهای خود را برای دیگران فراهم می‌آورند که لازمه برقراری این رابطه متقابل ایجاد سازمان‌های بین‌المللی همچون گات بود.

بنابراین حضور در سازمان‌های بین‌المللی اقتصادی ریشه در تحولات بعد از جنگ جهانی دوم داشته است و بعد از آن سازمان‌های متعدد دیگری در کنار صندوق بین‌المللی پول، بانک جهانی و گات - که از سال ۱۹۹۵ به سازمان تجارت جهانی (WTO) تبدیل شد - به عنوان تسریع‌کننده و مکمل

اقتصاد ایران: فرآیند جهانی شدن و عضویت در سازمان‌های بین‌المللی چه تأثیری را در مسیر توسعه کشورها به همراه خواهد داشت؟

در قرن بیستم دو تحول بسیار مهم از نظر اقتصاد سیاسی در دنیا اتفاق افتاد. تحول اول بعد از جنگ جهانی اول بود که با به وجود آمدن اتحاد جماهیر شوروی، جو غالب اقتصادی در دنیا به سمت تمرکز اقتصادی و اقتصاد درون‌گرا هدایت شد. این تمرکز اقتصادی باعث شد تا دنیا بزرگترین بحران قرن بیستم را تجربه کند و در این زمان بود که کینز با تئوریزه کردن دخالت‌های دولت موجب کاهش شدت آن بحران گردید. تحول دیگر مربوط می‌شود به دوره بعد از جنگ جهانی دوم که در آن زمان به خاطر تجربه اتفاقات بین دو جنگ و آثار مخربی که تمرکز اقتصادی برای کشورهای دنیا به همراه داشت، دنیا به طرف اقتصاد بازار بازگشت. برای آن که این فرآیند به درستی مدیریت شود، سه سازمان بین‌المللی ایجاد شدند. صندوق بین‌المللی پول برای مدیریت روابط مربوط به ارزها، بانک جهانی جهت تأمین اعتبار برای توسعه و گات به عنوان سازمان تجارت جهانی. وظیفه گات برگرداندن اقتصاد کشورها به فضای رقابتی از طریق کاهش موانع تجارت بود.

بنابراین، فرآیند جهانی شدن بعد از جنگ جهانی دوم آغاز شد. آمریکا با باز کردن بازارهای خود به روی کالاهای اروپایی زمینه بازسازی سریع اروپا را فراهم کرد و به دلیل این که سیاست‌ها به برون‌گرایی تغییر کرد، صادرات، محور تحول شد و ابزار گات توانست در کنار دو سازمان دیگر در طول یکی دو دهه تحول عظیمی در اروپا ایجاد کند. لذا می‌توان گفت که حضور مؤثر سازمان‌های بین‌المللی از این نقطه شروع شده است.

در واقع کشورهایی که به این ایدئولوژی معتقد بودند،

آب پتروشیمی

اخبار نفت و گاز پارس

برنامه بلندمدت تأمین و انتقال آب از رودخانه کارون (منطقه کوت امیر) به منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی با هدف تأمین آب مورد نیاز منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی به میزان ۳۵۰ هزار متر مکعب در روز در سه مرحله تدوین شده است. به گزارش نپینا، محسن کریمی، سرپرست امور مهندسی سازمان منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی، گفت: فاز یک طرح آبرسانی در سال ۱۳۸۱ با تأمین آب به میزان ۱۲۰ هزار متر مکعب در روز تکمیل و هم‌اکنون در دست بهره‌برداری است. کریمی افزود: فازهای دوم و سوم طرح با هدف تأمین آب به میزان ۳۳۰ هزار متر مکعب از طریق توسعه بعضی از واحدها مانند احداث زلال‌سازها، مخازن جدید در سرپندر، تلمبه‌خانه جدید در تصفیه‌خانه قدیم سرپندر و همچنین اجرای خطوط لوله و تأسیسات جانبی در دست اقدام است.

به گزارش نپینا، شرکت فرآورش بندر امام در ۹ ماه نخست سال جاری ۲۹۹ هزار و ۷۲۲ تن محصول اتان تولید کرد که این رقم نسبت به مدت مشابه سال گذشته بیش از ۱۲ درصد افزایش یافته است.

شرکت فرآورش بندر امام سالانه ۴ میلیون تن محصول تولید می‌کند که بیش از ۲ میلیون تن آن به خارج از کشور صادر می‌شود. با تجهیز اداره امور گمرکی سازمان منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی به سامانه اتوماسیون گمرکی، شرکت‌های سرمایه‌گذار می‌توانند فعالیت‌های ورود و خروج و آماری کالاهای خود را با این سامانه و در زمان بسیار کوتاهی انجام دهند.

رییس امور گمرکی سازمان منطقه ویژه اقتصادی پتروشیمی اظهار داشت در صورتی که پردازش، تکمیل و تعمیر کالاهای وارده به منطقه به میزانی باشد که موجب تغییر تعرفه گمرکی کالا شود، میزان سود بازرگانی مربوطه برای ورود به سایر نقاط کشور تنها معادل سود بازرگانی مواد اولیه و قطعات وارداتی به کار رفته در آن محاسبه و توسط گمرک دریافت خواهد شد.

رضا هاتفی با اشاره به مجاز بودن ترخیص تمام یا قسمتی از کالاهای ترانزیتی یا مرجوعی وارده به منطقه از طریق صدور قبض انبار تفکیکی معامله شده و انجام مابقی تشریفات در اداره گمرک، بر حسب درخواست متقاضی افزود: امکان معامله تمام یا قسمتی از کالا (غیر از خرده‌فروشی) به دیگر سرمایه‌گذاران منطقه در مقابل صدور قبض انبار تفکیکی معامله شده، حسب درخواست متقاضی وجود دارد.

اولین توصیه من به دولت این است که موضوع باید به صورت همه‌جانبه دیده شود و یا حداقل متغیرهای اصلی را یکجا مدنظر قرار داد. اگر بازار را برای یک سرمایه‌گذار فراهم نکنیم، وی اقدام به سرمایه‌گذاری نخواهد کرد. در بازار بورس ما خرید و فروش سهام وجود دارد، ولی خبری از افزایش سرمایه نیست. افزایش سرمایه نیازمند بازار اولیه فعال در بورس است که متأسفانه این بازار اولیه در بورس ما فعال نیست و نمی‌تواند پاسخگوی تأمین سرمایه جدید باشد. پیوستن به WTO و باز کردن درهای تجارت بدون توجه به تعادل در بازارهای اصلی اقتصاد نمی‌تواند ما را به نتیجه مطلوب برساند.

اقتصاد ایران: چه ارزیابی از حضور در سازمان‌های منطقه‌ای داریم؟

در کنار سازمان‌های بین‌المللی مذکور، یک سری سازمان‌های منطقه‌ای به وجود آمدند که در واقع این سازمان‌ها نقش بسیار مهمی در جهانی کردن کشورها داشته و دارند. در این میان می‌توان به دو سازمان کنفرانس اسلامی و اگو که ما در آنها عضو هستیم اشاره کرد. متأسفانه هیچ‌کدام از این دو سازمان نتوانستند دسترسی به بازارهای یکدیگر را تسهیل نمایند. در یک بررسی تاریخی که بنده در مورد سازمان اگو انجام دادم مشاهده کردم که در دهه‌های گذشته ۷ درصد مبادلات خارجی کشورهای عضو در درون این سازمان صورت می‌گرفته و الان بعد از گذشت چندین سال، این رقم نه تنها افزایش نیافته بلکه کمتر هم شده و به حدود ۶ درصد رسیده است. در کشورهای اسلامی هم درصد تجارت کشورهای عضو در درون سازمان نسبت به سال‌های گذشته تغییری نکرده و در حد ۱۱ درصد باقی مانده است. شایان ذکر است که در حال حاضر ۸۰ درصد مبادلات خارجی در اروپا در درون اتحادیه صورت می‌گیرد. به نظر من بیش از ۳۰ درصد توسعه جیبی به دلیل مبادله با ایران بوده است. حدود نیمی از واردات ما از طریق جیبی انجام می‌شود و دلیل آن عدم دسترسی ایران به بازارهای دیگر در دنیا است.

در عرصه‌های بین‌المللی، سازمان‌های خصوصی مهمی هم مثل اتاق بازرگانی بین‌المللی (ICC) وجود دارند که نقش انکارناپذیری را در مدیریت فعالیت‌های اقتصادی در دنیا به عهده گرفته‌اند. جالب است بدانید اعتبارات اسنادی و ضمانت‌نامه‌های بین‌المللی که از سوی بانک‌های ما مورد استفاده قرار می‌گیرد، بر اساس مقررات ICC فعال می‌شوند.

ما باید قوانین بازی را یاد بگیریم و در داخل آنها به دنبال منافع ملی خود باشیم، اگر ما نگرش خود را نسبت به حضور در سازمان‌های بین‌المللی تغییر دهیم، از این مسیر می‌توانیم به اهداف غیراقتصادی نیز دست یابیم.

اقتصاد ایران: متشکریم. ■

اقتصاد ایران: به نظر شما آیا اقتصاد ایران ظرفیت‌های لازم را در این زمینه دارد؟

فرآیند جهانی شدن، یعنی دسترسی به بازارهای دیگر و این که صادرات، محور توسعه قرار گیرد. این صادرات هم بدون حضور در سازمان‌های بین‌المللی فراهم نمی‌شود. در سال‌های اخیر، حجم صادرات کشور ما افزایش داشته که بیش از آن که در اثر صادرات کالا و خدمات باشد، بر اثر صادرات نفت و گاز بوده است. ما مزیت‌های بالقوه زیادی برای تولید داریم و از سوی دیگر بازارهای بسیار خوب و متعددی در منطقه وجود دارند که نتوانستیم آن گونه که باید از این پتانسیل‌ها استفاده کنیم. به علت عدم فعالیت مناسب در سازمان‌های بین‌المللی، حقوق تولیدکنندگان به درستی حفظ نشده و اطلاعات مناسب و به موقع در اختیار آنها قرار نگرفته و در این میان برخی اعتقاد دارند که بسیاری از صنایع ما به خاطر نداشتن مزیت کافی و یا رشد در فضای غیررقابتی، در صورت باز کردن کامل درهای تجارت آسیب خواهند دید. من حدود ۱۰ سال پیش گفتم که اگر ما هرچه سریع‌تر به WTO ملحق نشویم، دروازه‌های تجارت کشور خود به خود باز می‌شوند و کالا از مسیرهای غیررسمی وارد کشور خواهد شد.

اگر به صورت رسمی به این سازمان‌ها ملحق شویم، به دلیل ورود رسمی کالا به کشور و امکان ثبت آمار درست تجارت، می‌توان تنظیمات بازار را در اختیار گرفت و این حرکت را به درستی مدیریت نمود. شایان ذکر است که اقدامات سال‌های گذشته ما جهت پیوستن به WTO با برخوردهای سیاسی از سوی آمریکا همراه بوده است. البته در یک دوره - حدود سال ۱۳۷۵ - ورود ایران به این سازمان مورد تأیید قرار گرفت که ما این فرصت را از دست دادیم. امروز دولت مصمم است به سازمان تجارت جهانی بپیوندد. به نظر من دولت باید تمام توان خود را برای این مهم به کار گیرد. البته همان طور که گفته شد، هیچ پدیده‌ای بدون هزینه نیست و لذا باید با برنامه‌ریزی منسجم و دقیق این هزینه‌ها را به حداقل رساند.

اقتصاد ایران: با توجه به روند کنونی، آینده کشور را چگونه می‌بینید؟

یکی از مسائلی که ما همواره با آن روبه‌رو بوده‌ایم این است که علیرغم سابقه ۶۰ ساله برنامه‌ریزی در کشور، هنوز تفکر برنامه‌ای در سیاست‌های ما وجود ندارد. یعنی برنامه‌های ما در داخل یک الگو و مجموعه منسجم حرکت نمی‌کنند. به عنوان مثال، حذف سوبسید انرژی بدون در نظر گرفتن بازارهای مختلف، نتیجه مطلوب را حاصل نخواهد ساخت. نرخ ارز در تعادل تراز پرداخت‌ها، نرخ بهره در بازار پولی، کسر بودجه در تعادل مالی و حذف سوبسیدها در ایجاد محیط رقابتی نقش‌های بسیار مهمی دارند که اگر هر کدام از این موارد مهیا نباشند، نتیجه خلاف اهداف تعیین شده خواهد بود.